

JACK DE VRIES TREKT ALLE REGISTERS OPEN OP DE DOCENTENDAG

DE BRIL VAN BALKENENDE

Jack de Vries verzorgde als hoofdspreker op de Docentendag op 17 februari een sprankelende show op het podium van de bomvolle Koninklijke Schouwburg in Den Haag. Rondwandeland met de microfoon in de hand zorgde hij voor direct contact met zijn gehoor, dat hij vergaste op enkele recepten uit zijn politieke keuken.

WOLTER BLANKERT

De loopbaan van Jack de Vries is nauw verbonden geweest met die van Jan Peter Balkenende, premier van 2002 tot 2010. De Vries gold als de meest succesvolle *spindoctor* van Nederland, de man achter de schermen, die Balkenende assisteerde en zou hebben *gemaakt*. Dat laatste weersprak De Vries. Een spindoctor moet een politicus niet willen veranderen, kiezers waarderen authenticiteit. Een adviseur kan die wel beter uit de verf laten komen of iets bijsturen.

Bij de eerste verkiezingscampagne in 2002 van de onervaren Balkenende buitte die het door Pim Fortuyn (ten onrechte) neergezette beeld van *de Puinhopen van Paars* goed uit. De *paarse* partijen gingen het schip in, de Lijst Pim Fortuyn (LPF) behaalde vanuit het niets 26 zetels, maar het CDA kreeg er zeventien meer. In de tumultueus verlopen verkiezingscampagne (met de moord op Fortuyn) stelde Balkenende zich terughoudend op, maar daarbij straalde hij rust en fatsoen uit in het rumoerige en onzekere Nederland.

LPF

Als premier bleef hij die rol, die hem op het lijf geschreven leek, spelen. De ministers van de LPF rolden vechtend over straat, waarbij de media op schelle toon Balkenende gebrek aan regie verweten. De kiezers zagen het anders, bij de verkiezingen van 2003 zakte de LPF weg in onbeduidendheid, terwijl het CDA won. Binnen het jaar had Balkenende de eerste grote populistische beweging in Nederland van de kaart geveegd.

In 2006 gold Wouter Bos als favoriet, maar Balkenende wist hem ruim voor te blijven. In het cruciale debat slaagde hij erin de ingestudeerde zin van De Vries 'U draait en u bent niet eerlijk, mijnheer Bos' op het juiste moment te plaatsen - een keerpunt in de campagne. Het was De Vries opgevallen dat Balkenende

mensen zelden recht aankeek vanwege zijn speciale bril. Voor de foto op affiches en folders zette hij hem daarom een bril met vensterglazen op, waarbij Balkenende recht in de lens keek, als prototype van de vleesgeworden betrouwbaarheid. Of De Vries de gelijkenis met Harry Potter ook bewust had uitgebuit, meldde hij niet.

SAMSON

In 2007 kwam er een eind aan de innige samenwerking tussen De Vries en Balkenende. Bij de verkiezingen van 2010 leed het CDA een verpletterende nederlaag. De Vries stelde geenszins dat hij die had kunnen voorkomen.

Hij benadrukte juist dat het steeds moeilijker wordt de kiezersgunst vast te houden. Dat illustreerde hij met kaartjes van Nederland, met elke provincie in de kleur van de daar grootste partij. Bij elke verkiezing verschieten provincies van kleur. Aan het slot van zijn betoog zorgde De Vries voor een verrassing, niet Balkenende zag hij als de meest succesvolle campagnevoerder, maar Diederik Samson. Wat Samson in 2012 had klaargespeeld was ongeëvenaard. In een debat, goed drie weken voor de verkiezingen, deed die het beeld kantelen. Van twaalf zetels in de peilingen klom hij naar 38 bij de verkiezingen. Alle fractieleiders stelden dat ze ervoor zouden zorgen dat er geen cent meer naar Griekenland zou gaan. Samson antwoordde als laatste dat er niet aan extra betalingen viel te ontkomen. De kiezers bleken dat *eerlijke verhaal* te waarderen. Tegen ieders adviezen in bleef Samson ook de rol van de Europese Unie verdedigen. Hij liet zijn hoofd niet hangen naar de veronderstelde voorkeuren van de kiezer. Dat waarderen kiezers juist, meer dan wat ook stellen zij authenticiteit en een eerlijke visie op prijs. Jack de Vries vroeg zich tot slot af wie de Samson van 2017 zou worden, met de impliciete boodschap dat hij die niet kon ontdekken. ♦